

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Групи МК-41-16, МК-32т1-17,  
МП-41-16

**ЗАТВЕРДЖУЮ**  
Перший проректор з НПР  
професор \_\_\_\_\_ С.Я. Ходирев  
«\_\_» \_\_\_\_\_ 202\_\_ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

<b>навчальної дисципліни</b>	<b><u>«Економіка і бізнес»</u></b> (назва навчальної дисципліни згідно освітньої програми)
<b>підготовки</b>	<b><u>бакалавр</u></b> (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
<b>в галузі знань</b>	<b><u>12 - «Інформаційні технології»</u></b> (шифр і назва галузі знань)
<b>спеціальності</b>	<b><u>121 «Інженерія програмного забезпечення»,</u></b> <b><u>122 «Комп'ютерні науки та інформаційні</u></b> <b><u>технології»</u></b> (шифр і назва спеціальності)
<b>за освітньою програмою</b>	<b><u>Програмне забезпечення систем.</u></b> <b><u>Інформаційні управляючі системи і</u></b> <b><u>технології</u></b>
<b>мова навчання</b>	<b><u>державна</u></b> (мова, на якій проводиться навчання за робочою програмою)

**1. Мета вивчення навчальної дисципліни - вироблення розуміння студентами технічних спеціальностей основних економічних явищ, а також особливостей прояву економічних законів провадження підприємницької діяльності.**

(п.2.2 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

**2. Передумови для вивчення дисципліни: "Основи права", "Економічна теорія".**

(вказати які дисципліни передують її вивчення)

### 3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни <sup>1</sup>
	денна форма навчання
Кількість кредитів - 2 Кількість годин - 60	обов'язкова (обов'язкова, вибіркова)
Семестр викладання дисципліни	8 (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	залік (залік, екзамен)
<b>Розподіл часу:</b>	
- лекції (годин)	16
- лабораторні роботи (годин)	-
- практичні заняття (годин)	16
- самостійна робота студентів (годин)	28
- курсовий проект (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-
- підготовка та складання екзамену (годин)	-

**4. Очікувані результати навчання з дисципліни: по завершенні вивчення дисципліни студенти повинні**

#### **знати:**

- володіти сучасними знаннями та виконувати розробки бізнес-плану виробничої діяльності промислового підприємства;
- володіти методологічною основою планування та прогнозування.

#### **вміти:**

- оптимізувати бізнес-план на підприємстві;
- системно аналізувати діяльність підприємства;
- оцінювати результати господарської діяльності підприємства;
- знати потрібні формули;
- користуватися довідковою літературою;
- розрахувати показники бізнес-плану та оформляти його розділи.

(п.2.3 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року, як в освітній програмі)

<sup>1</sup> Якщо дисципліна викладається декілька семестрів, то на кожний семестр за відповідною формою навчання заповнюється окремий стовпчик таблиці.

## 5. Критерії оцінювання результатів навчання:

(п.2.4 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89	Добре	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно	D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	Неприйнятно	F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

## 6. Засоби діагностики результатів навчання: усне опитування за темою попереднього матеріалу, діалог, групове обговорення тематичних питань, презентація результатів виконаних розрахункових завдань.

(п.2.5 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

## 7. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять<sup>2</sup>

Назва теми лекційного матеріалу	Кількість годин	Назва <b>ПР</b> , ЛР, СЗ,СРС	Кількість годин	Література
	очна		очна	
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
<b>1. ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ</b> 1.1 Розвиток економічного мислення як основи зростання підприємницької активності населення 1.2 Підприємництво і підприємець: сутність і види 1.3 Рішення про початок підприємницької діяльності та розробка бізнес-ідеї 1.4 Започаткування індивідуального підприємництва	2	ПЗ 1. Розробка бізнес-ідеї  СРС 1. Переваги та недоліки транспортного бізнесу	2  3	[1.1-1.7]
<b>ТЕМА 2. ПІДПРИЄМСТВО ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ СУБ'ЄКТ</b> 2.1 Підприємство: сутність, ознаки, види 2.2 Організаційно-правові форми підприємств 2.3 Законодавче підґрунтя провадження підприємницької діяльності в Україні	2	ПЗ 2. Організаційно-правові форми господарювання  СРС 2. Законодавча база підприємництва	2  4	[1.1-1.7]
<b>ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ</b> 3.1 Загальні умови створення підприємства 3.2 Статутний фонд підприємства та порядок його формування 3.3 Державна реєстрація і статут підприємства 3.4 Відповідальність суб'єктів підприємництва	2	ПЗ 3. Оцінка конкурентоспроможності товару  СРС 3. Аналіз товарного ринку в регіоні	2  3	[1.1-1.7]

<sup>2</sup> Якщо дисципліна викладається декілька семестрів, то теми розбивати посеместрово.

<p><b>ТЕМА 4. БІЗНЕС-ПЛАН І ЙОГО РОЛЬ У СТАНОВЛЕННІ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА</b></p> <p>4.1 Об'єктивна необхідність планування підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки</p> <p>4.2 Місце стратегічного планування в системі менеджменту підприємства</p> <p>4.3 Бізнес-план як інструмент планування підприємницької діяльності: сутність, структура, види, функції, етапи розробки</p>	2	<p>ПЗ 4. Визначення капітальних та виробничих витрат</p> <p>СРС 4. Ознайомлення з прикладами успішних бізнес-планів</p>	2  3	[1.1-1.7]
<p><b>ТЕМА 5. МАРКЕТИНГОВИЙ ПЛАН ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ БІЗНЕС-ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА</b></p> <p>5.1 Поняття та характеристика конкурентного середовища підприємств</p> <p>5.2 Стратегічний аналіз конкурентного середовища підприємства</p> <p>5.3 Формування та реалізація стратегії маркетингу в процесі підприємницької діяльності</p> <p>5.4 Сегментація ринку та формування стратегії охоплення ринку</p> <p>5.5 Цінова політика та цінова стратегія підприємства</p> <p>5.6 Комунікаційна політика підприємства</p>	2	<p>ПЗ 5. Планування поточних витрат</p> <p>СРС 5. Дослідження конкурентного середовища</p>	2  4	[1.1-1.7]
<p><b>ТЕМА 6. ПЛАН ВИРОБНИЦТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН В СТРУКТУРІ БІЗНЕС-ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА</b></p> <p>6.1 Виробнича програма підприємства</p> <p>6.2 Розрахунок потреби підприємства в основних виробничих фондах та обігових коштах</p> <p>6.3 Організаційний план в системі бізнес-планування</p> <p>6.4 Кадрове забезпечення підприємства</p>	2	<p>ПЗ 6. Кадрове забезпечення підприємства</p> <p>СРС 6. Аналіз оргструктур підприємств</p>	2  3	[1.1-1.7]

<p><b>ТЕМА 7. КОШТОРИС. ФІНАНСОВИЙ ПЛАН І СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ БІЗНЕСУ</b></p> <p>7.1 Поняття кошторису  7.2 Методика складання кошторису на виробництво  7.3 Роль і значення фінансового плану у провадженні підприємницької діяльності  7.4 Планування доходів і видатків підприємства  7.5 Розробка фінансової стратегії підприємства  7.6 Джерела фінансування бізнесу. Форми та шляхи залучення інвестицій</p>	2	<p>ПЗ 7. Розрахунок стартового капіталу та собівартості</p> <p>СРС 7. Державно-приватне партнерство</p>	2  4	[1.1-1.7]
<p><b>ТЕМА 8. ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА</b></p> <p>8.1 Поняття і функції податків  8.2 Система оподаткування. Прямі та непрямі податки  8.3 Податки та збори, передбачені законодавством України  8.4. Первинний облік податку на додану вартість  8.5 Види операцій суб'єктів підприємництва, які підлягають оподаткуванню  8.6 Суть податку на прибуток, його елементи  8.7 Порядок обчислення податку на прибуток</p>	2	<p>ПЗ 8. Фінансовий план. Показники ефективності</p> <p>СРС 8. Аналіз систем оподаткування європейських країн</p>	2  4	[1.1-1.7]
<b>Усього за семестр</b>	<b>16</b>	<b>ПР</b>	<b>16</b>	
		<b>СРС</b>	<b>28</b>	
<b>УСЬОГО за дисципліну</b>	<b>16</b>		<b>44</b>	

**8. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять<sup>3</sup>** \_\_\_\_\_  
(за наявності)

**9. Форми поточного та підсумкового контролю:** контрольна робота, семестровий підсумковий контроль – залік.

**10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення:** ноутбук, Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint.

(за потреби)

## **11. Рекомендовані джерела інформації**

### **1. Базова література**

- 1.1. Бычков В.П. Экономика автотранспортного предприятия: Учебник / В.П. Бычков. - М.: ИНФРА-М, 2014. - 383 с.
- 1.2. Будрин А.Г. Экономика автомобильного транспорта: Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / А.Г. Будрин, Е.В. Будрина, М.Г. Григорян и др. ; под ред. Г.А. Кононовой. - М. : Издательский центр «Академия», 2009. - 320 с.
- 1.3. Будрин А.Г. Экономика автомобильного транспорта: Учебник / А.Г. Будрин, Е.В. Будрина, М.Г. Григорян и др.; под ред. Е.В. Будриной. - 5-е изд., перераб. - М.: Издательской центр «Академия», 2016. - 320 с.
- 1.4. Горова К.О. Конспект лекцій з дисципліни „Основи економіки транспорту”/ Горова К.О. / – Харків: ХНАДУ, 2011. – 77 с.
- 1.5. Голованенко С.Л. Економіка автомобільного транспорту /Голованенко С.Л. – М.: Вища школа, 1983. – 352 с.
- 1.6. Дмитрієв І.А. Транспортне підприємництво: навч. посіб. / І.А. Дмитрієв, Я.С. Левченко – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. - 308 с.
- 1.7. Іванілов О.С. Економіка підприємств автомобільного транспорту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.С. Іванілов, І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. - Х.: Стиль-Издат, 2017. - 632 с.

### **2. Допоміжна література**

- 2.1. Дмитрієв І.А. Управління економічною безпекою автотранспортного підприємства: монографія / І.А. Дмитрієв, А.О. Близнюк, В.Ю. Онісіфорова. – Харків: ХНАДУ, 2014. - 216 с.
- 2.2. Біліченко В.В. Виробничо-технічна база підприємства автомобільного транспорту: Навчальний посібник / Біліченко В.В., Крещенецький В.Л., Романюк С.О., Смирнов Є.В. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – 182 с.

### **3. Інформаційні ресурси**

- 3.1. Закон України «Про акціонерні товариства» редакція від 09.12.2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
- 3.2. Підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації (нова редакція) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.kharkivoda.gov.ua/uk/article/view/id/1015/>
- 3.3. Karpenko O., Kovalchuk S., Shevchuk O. Prospects on Ukrainian logistics market orientation for international customers. Journal of Sustainable Development of

<sup>3</sup> Вказується орієнтовна тематика КП, КР, ргр, якщо вони передбачені навчальною програмою

Transport and Logistics, [S.l.], v. 1, n. 1, p. 27-33, dec. 2016.  
<http://jsdtl.sciview.net/index.php/jsdtl/article/view/12>

3.4. Popovych P., Shyriaieva S., Selivanova N. Analysis of the interaction of participants freight forwarding system. Journal of Sustainable Development of Transport and Logistics, [S.l.], v. 1, n. 1, p. 16-22, dec. 2016.  
<http://jsdtl.sciview.net/index.php/jsdtl/article/view/10>

3.5. Електронний ресурс: <https://i.factor.ua/law-312/>

**Розроблено та внесено:** кафедра «Економіки і підприємництва»  
(повне найменування кафедри)

**Розробник програми:** доцент кафедри ЕіП \_\_\_\_\_ **Я.С.Левченко**  
(посада, наук. ступінь, вчене звання), \_\_\_\_\_ (підпис) (ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри  
Протокол № 12 від «\_6\_»\_лютого\_2020р.  
(номер) (та дата протоколу)

**Завідувач кафедри** Д.є.н., доцент \_\_\_\_\_ **Шевченко І.Ю.**  
(науковий ступінь, вчене звання) \_\_\_\_\_ (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)

**Погоджено**<sup>4</sup>

Завідувач кафедри Комп'ютерних технологій і мехатроніки  
(повна назва випускової кафедри)

професор, д.т.н. \_\_\_\_\_ Ніконов О. Я.  
(наук. ступінь, вчене звання) \_\_\_\_\_ (підпис) (ПІБ завідувача кафедри)  
“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2020 року  
(день) (місяць) (рік)

**Погоджено**

Декан \_\_\_\_\_ механічного факультету  
(повна назва факультету, де читається дисципліна)

д.т.н., професор \_\_\_\_\_ І.Г.Кириченко  
(наук. ступінь, вчене звання) \_\_\_\_\_ (підпис) (ПІБ декана)  
“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2020 року  
(день) (місяць) (рік)

© \_\_\_\_\_, 2020 рік

© \_\_\_\_\_, 2025 рік

*Примітки:*

*Робоча програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2-екземпляр залишається на кафедрі.*

*Форма в редакції ХНАДУ відповідно до листа МОН України за №1/9-434 від 09 липня 2018 року затверджена Методичною радою ХНАДУ 26 вересня 2018 року протокол №1*

<sup>4</sup> якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох освітніх програм за вказаною спеціальністю, то погодження робиться з кожною випускаючою кафедрою.

Підпис погодження не повинен знаходитись на окремому аркуші.